

Таблиця 4. Характеристика четвертого етапу реструктуризації

Подія	Документ
Кредитний договір / додаткова угода до існуючого кредитного договору	Документ, який консолідує заздалегідь затверджені умови реструктуризації. За умови реструктуризації портфелю кредитних зобов'язань, цей документ консолідує існуючу заборгованість (та, яка реструктуризується), тим самим затверджуються однакові умови для всіх сторін процедури
Окремі угоди	Угоди, які зберігають інтереси кредиторів. Як правило, такі угоди обмежують операційну діяльність позичальника (активні операції) або впорядковують черговість погашення заборгованості (угоди субординації)
Сплата комісії	Позичальник до підписання угоди щодо реструктуризації заборгованості повинен сплатити всі витрати кредиторів, включаючи юридичні, адміністративні й інші

жаємо за доцільне виділити найголовніші (інформативні), а саме ті, на які звертають увагу кредитори в рамках проведення власного аналізу фінансового стану позичальника

На завершальному етапі підписується пакет документів, який констатує факт завершення процедури реструктуризації.

Офіційно нові умови обслуговування існуючої зовнішньої заборгованості набирають чинності після отримання реєстраційного свідоцтва з боку Національного банку України [6].

Посттранзакційний етап характеризується виконанням зобов'язань, взятих на себе позичальником за угодою реструктуризації: інформаційні і фінансові. Як правило, позичальник на регулярній основі зобов'язується надавати кредиторам актуальну інформацію (фінансові звіти, аудиторські висновки тощо) щодо власної операційної діяльності.

Висновки

Своєчасно ідентифікована загроза дефолту дозволить позичальнику розробити ефективну модель реструктуризації заборгованості, що, своєю чергою, надасть можливість продуктивно керувати власним розвитком в умовах обмеженого доступу до міжнародного фінансового ринку.

Список використаних джерел

1. Лернер Ю.І. Запозичення суб'єктами господарювання грошових коштів на зовнішніх ринках: монографія / Ю.І. Лернер, Б.В. Самородов; Нац. техн. ун-т «Харк. політехн. ін-т». – Х.: Підруч. НТУ «ХПІ», 2012. – 153 с.: рис., табл. – Бібліогр.: с. 126–130. – укр.
2. Розвиток міжнародного синдикуваного кредитування в умовах інтернаціоналізації фінансових ринків: автореф. дис. канд. екон. наук: 08.00.02 / А.М. Яншина; Ін-т світ. економіки і міжнар. відносин НАН України. – К., 2010. – 20 с. – укр.
3. Ковтонюк О.В. Фінансове забезпечення міжнародних торгових операцій: автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.08 / О.В. Ковтонюк; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. – К., 2011. – 20 с. – укр.
4. Спеціалізований веб-портал Lending Law Report // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.lendinglawreport.com/articles/syndicated-loans/>
5. Спеціалізований веб-портал Бреева, Емельянов и партнеры // [Електрон. ресурс] – Режим доступу: <http://www.nb-law.com/ru/pub/vnesh/45-cross.html>
6. Положення про порядок отримання резидентами кредитів, позик в іноземній валюті від нерезидентів і надання резидентами позик в іноземній валюті нерезидентам, затверджене постановою Правління НБУ від 17.06.2004 №270 // Офіційний вісник України. – 2004. – №29. – С. 1963.

І.І. МАКОГОН,

аспірант, Науково-дослідний економічний інститут Мінекономрозвитку і торгівлі України

Напрями удосконалення механізму управління державним сектором

У статті розкрито теоретичні основи механізму управління державним сектором як вагомого елемента системи організації функціонування сучасної національної економіки, обґрунтовані напрями його удосконалення.

Ключові слова: державне управління, механізм, державний сектор, підприємства.

В статье раскрыты теоретические основы механизма управления государственным сектором как весомого элемента системы организации функционирования современной национальной экономики, обоснованы направления его совершенствования.

Ключевые слова: государственное управление, механизм, государственный сектор, предприятия.

The article deals with the theoretical foundations of mechanism of public sector management as an important element of the functioning of a modern national economy, reasonable directions of its improvement.

Keywords: public administration, mechanism, public sector enterprises.

Постановка проблеми. Розвиток суспільства та стратегічні прагнення України до рівноправного партнерства у світовому співтоваристві зумовлюють посилення уваги до

обґрунтованості та ефективності управління державним сектором, зокрема інструментів інвестиційного співробітництва держави та суб'єктів господарювання в контексті підвищення якісного рівня управління об'єктами державної власності, державної фінансової політики, досягнення фінансової спроможності державних підприємств.

Розробка методологічного та методичного забезпечення управління державним сектором має спрямовуватися на підвищення конкурентоспроможності його підприємств, ефективності використання майна суб'єктів господарювання. Удосконалення механізму управління державним сектором створить умови для економічного зростання.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Серед наукових праць, в яких досліджуються питання управління державним сектором економіки, його проблеми та розвиток, необхідно назвати дослідження таких вітчизняних вчених, як А. Гальчинський, В. Геєць, О. Длугопольський, О. Пасхавер, О. Рудченко, М. Шкільняк та ін.

Разом із тим окремі питання управління державним сектором економіки, особливо в частині розвитку інституційних засад оптимального співвідношення між державним і приватним сектором, удосконалення механізму управління державним сектором як вагомого елементу системи організації функціонування сучасної національної економіки залишаються недостатньо розкритими і обґрунтованими та потребують подальшого вивчення.

Метою статті є розкриття економічної сутності механізму управління державним сектором як вагомого елементу системи організації функціонування сучасної національної економіки та обґрунтування напрямів його вдосконалення.

Виклад основного матеріалу. Теоретичне осмислення економічної сутності механізму управління державним сектором, принципів його здійснення та створення сприятливих умов розвитку – одне з важливих завдань сучасної економічної науки. Разом із тим недостатньо досліджені питання, пов'язані з інституційними змінами у державному секторі економіки, що відбуваються внаслідок економічних трансформацій, а також виробленням та реалізацією нових підходів, які забезпечували б якісний рівень його функціонування. Це стосується насамперед удосконалення концептуальних основ реформування державної власності, її подальшого розвитку з урахуванням сучасних тенденцій розвитку державного сектору економіки в зарубіжних країнах, створення адекватної ринковим принципам інституційної бази та інструментів реструктуризації державного сектору, формування стратегії його розвитку на довгострокову перспективу.

Оскільки система майнових взаємозв'язків ґрунтується на відносинах власності, роль держави в ринкових перетвореннях економіки у значній мірі визначається тим, яке місце займає державна власність в загальній системі відносин власності і в її трансформації. Оскільки здійснення ринкових перетворень в економіці, які стосуються насамперед державного сектору, є не метою, а засобом найбільш ефективного вирішення соціально-економічних завдань та підви-

щення рівня життя громадян, важливим є розкриття економічної сутності державного сектору і його складових, що знаходяться в процесі трансформації.

Світовий досвід свідчить, що при будь-якому політичному режимі державний сектор є економічною опорою країни і становить найважливішу сферу державного управління. Його масштаби і структура в окремих країнах залежать від рівня розвитку економіки, історичних і соціальних умов та традицій. Питання про те, в яких галузях участь держави є найбільш доцільною, вирішується в рамках конкретної моделі, що передбачає певні галузеві пріоритети і «національний» погляд на роль державного сектору.

Щодо державного сектору уповноважені органи мають можливість використовувати заходи прямого адміністративного управління на відміну від загальних заходів макроекономічного регулювання, що відносяться переважно до непрямих методів. Зазначене дозволяє максимально ефективно і результативно впливати на обсяги, структуру і ціни виробленої продукції, а також оперативно впроваджувати в практику стратегічні рішення.

Взаємовідносини держави як власника і об'єктів його власності з суб'єктами ринку представляють собою специфічну форму обороту капіталу, який може знаходитися в стані перманентних змін своєї первісної форми.

Важливо відмітити, що в процесі ринкової трансформації в Україні створені суб'єкти господарювання різних форм власності, закладені основи багатукладної, змішаної економіки при істотному зменшенні питомої ваги державного сектору. Таке перетворення – складний і суперечливий процес, проте в той же час він не є принципово новим з погляду світової практики. Досвід країн із розвинутою економікою показав, що при всіх особливостях і відмінностях в економічних системах розвинутих країн переважання частки приватної власності над державною є загальним принципом.

Згідно із законодавством України «державне підприємство – це підприємство, що діє на основі державної власності» [1]. Підприємства державного, комунального секторів економіки – підприємства, що діють на основі лише державної або комунальної власності, а також господарські товариства, державна або комунальна частка у статутному капіталі яких перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, що забезпечує державі або органам місцевого самоврядування право вирішального впливу на їх господарську діяльність [2].

На даний час в Україні налічується 3543 підприємства, що належать до державного сектору, з них державних – 3115; дочірніх суб'єктів природних монополій та підприємств, плановий розрахунковий обсяг чистого прибутку яких перевищує 50 млн. грн., – 46; господарських товариств, у статутних фондах яких більше 50% акцій, що належить державі, – 382. У 2012 році звіти про виконання фінансових планів надали 2345 підприємств, у тому числі 63,8% з них є прибутковими, 30,8% – збитковими, 5,4% – безприбутковими.

Таким чином, державні підприємства є відокремленими економічними структурами, та їх відособленість обумовлює-

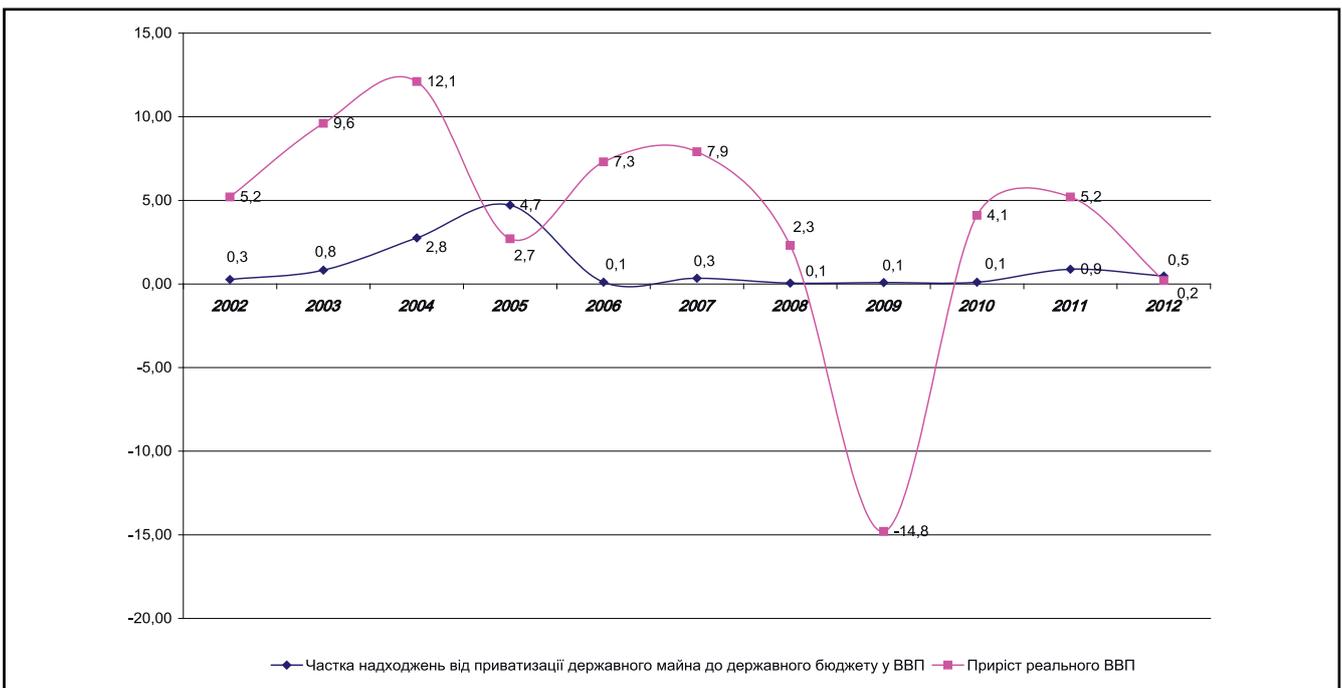
ється критеріями, які визначають державний характер підприємства (тип власності, система державного управління та контролю, субсидування тощо).

Державне управління – вид діяльності держави, що полягає у здійсненні нею управлінського, тобто організуючого, впливу на ті сфери і галузі суспільного життя, які вимагають певного втручання держави шляхом використання повноважень органів державної влади. Для визначення змістовно поєднаних сфер або галузей суспільного життя, що потребують державного управління, використовується термін «сектор державного управління» [4]. Цей сектор включає органи державного управління центрального, регіонального і місцевого рівня, установи, які фінансуються з державного чи місцевих бюджетів і створені для надання неринкових послуг індивідуального характеру за такими видами діяльності, як охорона здоров'я та соціальна допомога, освіта, діяльність у сфері відпочинку і розваг, культури та спорту, а також послуг колективного характеру в державному управлінні, підтримці порядку і безпеки, обороні, науці та науковому обслуговуванні, шляховому господарстві, обслуговуванні сільського господарства тощо. Ресурси цих одиниць формуються в основному за рахунок податків і відрахувань, сплачуваних одиницями, які відносяться до інших секторів, а також за рахунок доходів від власності [5].

Згідно із Законом України «Про управління об'єктами державної власності» сутність управління об'єктами державної власності полягає в здійсненні Кабінетом Міністрів та уповноваженими ним органами, іншими суб'єктами, визначеними законом, повноважень щодо реалізації прав держави як власника таких об'єктів, пов'язаних з володінням, користуванням і розпорядженням ними, у межах,

визначених законодавством України, з метою задоволення державних та суспільних потреб [6].

Об'єктами управління державної власності є: майно, яке передане казенним підприємствам в оперативне управління; майно, яке передане державним комерційним підприємствам, установам та організаціям; майно, яке передане державним господарським об'єднанням; корпоративні права, що належать державі у статутних капіталах господарських організацій; державне майно, що забезпечує діяльність Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України; державне майно, передане в оренду, лізинг, концесію; державне майно, що перебуває на балансі господарських організацій і не увійшло до їх статутних капіталів або залишилося після ліквідації підприємств та організацій; державне майно, передане в безстрокове безоплатне користування Національній академії наук України, галузевим академіям наук; безхазяйне та конфісковане майно, що переходить у державну власність за рішенням суду. Суб'єктами управління об'єктами державної власності є: Кабінет Міністрів України; центральний орган виконавчої влади, що забезпечує реалізацію державної політики у сфері управління об'єктами державної власності; центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку; міністерства та інші органи виконавчої влади; Фонд державного майна України; органи, що забезпечують діяльність Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України; органи, які здійснюють управління державним майном відповідно до повноважень, визначених окремими законами; державні господарські об'єднання, державні холдингові компанії, інші державні господарські організації; Національна академія наук України, галузеві академії наук [6].



Частка надходжень від приватизації державного майна до державного бюджету України у ВВП, %

Джерело: розраховано автором за даними Державної служби статистики.

Приватизація державного майна в Україні залишалася одним із найважливіших засобів проведення соціально-економічної реформи, а також вагомим джерелом доходів бюджету (див. рис.) [7].

З метою активізації трансформаційних перетворень в Україні, пріоритетними напрямками економічної політики є: підвищення конкурентоспроможності економіки та покращення інвестиційного клімату, підтримка національного товаровиробника; підвищення рівня ефективності політики імпортозаміщення; забезпечення розвитку високотехнологічних секторів економіки; стимулювання перетворень у стратегічних галузях; збільшення обсягу експорту товарів вітчизняного виробництва; створення умов для проведення модернізації, технічного переоснащення, перепрофілювання діючих та відкриття нових підприємств; створення умов для збільшення обсягу виробництва підприємств легкої промисловості; стимулювання вітчизняних товаровиробників до впровадження інноваційних технологій, модернізації та будівництва об'єктів агропромислового комплексу з метою збільшення обсягів виробництва продукції, підвищення її якості та поступового імпортозаміщення, підвищення якості та конкурентоспроможності продуктів переробки продукції вітчизняного виробництва.

На даному етапі необхідність подальшого розвитку відносин власності, актуалізує питання продовження трансформації вітчизняної економіки. При розробці стратегії економічного розвитку України державному сектору економіки доцільно відвести роль важливого інституційного компонента забезпечення економічного зростання та здійснення системних економічних перетворень. Разом із тим вагомим завданням є забезпечення соціально-економічної ефективності розвитку державного і приватного секторів. Розвиток різних форм власності має здійснюватись виходячи із пріоритетів соціально-економічного розвитку країни.

Важливо відмітити, що державна власність на відміну від приватної недостатньою мірою надає змогу для вирішення питань, що мають фундаментальне значення у забезпеченні розвитку суспільного виробництва. Тому до державної власності мають входити суб'єкти господарювання, які за своєю природою тяжіють до природної монополізації в окремих видах інфраструктурних галузей, а також у тих випадках, коли відповідні функції може виконувати лише держава.

Неоднорідність видової структури державної власності обумовлює застосування різних форм їх функціонування. В основі вибору конкретного способу економічного функціонування об'єктів державної власності слід враховувати можливість досягнення у часі стратегічної мети, вимог науково-технічного прогресу, що пред'являються до технічного стану об'єктів власності, і потреби ринку. Необхідним є взаємоузгодження приватних і громадських інтересів зумовлених потребами розвитку суспільства. Рівень проникнення держави в підприємницьку сферу слід визначати необхідними розмірами як державного сектору економіки, так і недержавного, зміна розмірності кожного з яких обу-

мовлена здатністю держави здійснювати вплив на результативність їх функціонування.

З метою реалізації зазначеного використовуються взаємопов'язані якісні характеристики та кількісні параметри, які закладаються в основу реалізації моделі та застосовані до різних процесів відтворення. Важливо також визначити стимули економічного і соціального розвитку країни, джерела і механізми суспільного відтворення, врахувати сучасний стан розвитку економіки. Зазначені параметри в сукупності повинні бути спрямовані на пошук спільних фундаментальних умов ефективності її функціонування. Інтереси приватного сектору виражаються з урахуванням можливостей держави, необхідності його участі в цьому процесі.

Підприємства державного сектору мають більші можливості у формуванні довгострокової виробничо-інвестиційної стратегії. Для кожного такого підприємства діє своя система цілей, відповідно до якої здійснюється діяльність держави з його управління. Одночасно з цим представляється необхідним удосконалення механізму державного регулювання діяльності приватного сектору.

З метою впорядкування системи управління державним сектором потрібно провести чітке розмежування його підприємств за критерієм суб'єкта управління. З метою проведення ефективної державної політики потрібно удосконалити механізм прийняття та узгодження рішень між різними гілками влади у відповідності зі статусом господарської структури зі змішаною формою власності. Для ліквідації можливих організаційних і правових колізій між різними гілками влади з приводу управління змішаними підприємствами державного сектору необхідно інституційно закріпити його в нормативно-правових актах.

При розробці політики з реформування державного сектору доцільно враховувати зарубіжний досвід відносно принципів його формування. У країнах ЄС наявність державних підприємств вважається виправданою у наступних випадках: в рамках приватного сектору не можуть бути досягнуті умови макроекономічного оптимуму, а також коли мова йде про необхідність містити низькорентабельні або капіталомісткі, але потрібні для суспільства виробництва і підприємства; держава прагне контролювати ті галузі, які вона вважає важливими для економіки або оборони країни, особливо якщо виникає загроза переходу відповідних фірм під повний контроль транснаціональних корпорацій; держава здійснює модернізацію економіки через наукові проекти; необхідно забезпечити міжгалузевий перерозподіл ресурсів, якщо приватні господарюючі суб'єкти не в змозі це зробити; необхідне проведення цілеспрямованої регіональної політики, пов'язаної з освоєнням нових територій і розвитком адміністративно-територіальних одиниць, створенням там нових виробництв, об'єктів інфраструктури та додаткових робочих місць.

Висновки

Таким чином, державний сектор економіки представляє собою систему структурованих взаємопов'язаних інституцій-

них елементів, що виконують певні функції в інтересах досягнення встановлених державою цілей. Їхня реалізація здійснюється за допомогою механізму управління державним сектором, що є вагомим елементом системи організації функціонування сучасної національної економіки та полягає у формуванні і реалізації координуючого, регулюючого та стимулюючого впливу на розвиток підприємств з метою задоволення державних та суспільних потреб, вирішення завдань соціально-економічного розвитку країни.

На даний час державний сектор економіки інтегрується з елементами, пов'язаними між собою не тільки відносинами державної власності, а й організаційними компонентами, між якими здійснюється взаємодія, спрямована на досягнення державних цілей. Рівень економічної інтеграції має свої економічні можливості – потенціал, організаційну структуру та характер взаємозв'язків.

Удосконалення механізму управління державним сектором економіки передбачає здійснення структурних перетворень в економіці, спрямованих на досягнення якісних кінцевих результатів на основі збалансованого співвідношення попиту та пропозиції в кожному осередку виробництва, при обміні, розподілі та споживанні всіх створюваних матеріальних та інших благ з врахуванням особливостей об'єктів власності і секторів економіки, а також вирішенні соціальних завдань. Зазначене має враховувати можливості регулювання розвитку секторів економіки: державного і приватного, враховувати інтереси і можливості кожного з них, шляхи і способи їх реалізації. Відповідно в сучасних умовах розвитку вітчизняної економіки важливим є розробка стратегії розвитку державного сектору, що надасть можливість збалансувати соціально-економічні потреби суспільства в цілому та інтереси приватного сектору.

Список використаних джерел

1. Про затвердження національних стандартів України, державних класифікаторів України, національних змін до міждержавних стандартів, внесення зміни до наказу Держспоживстандарту України від 31.03.2004 №59 та скасування нормативних документів / Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 травня 2004 р. №97 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?code=v0097609-04>
2. Про затвердження Положення про порядок бухгалтерського обліку окремих активів та операцій і Змін до деяких нормативно-правових актів Міністерства фінансів України з бухгалтерського обліку / Наказ МФУ від 19.12.2006 №1213 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1363-06>
3. Про здійснення державних закупівель / Закон ВРУ від 01.06.2010 №2289-VI [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2289-17>
4. Про заходи щодо впровадження Концепції адміністративної реформи в Україні / Указ Президента від 22.07.98 №810/98 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/810/98>
5. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо розрахунку валового регіонального продукту виробничим методом (Методичні рекомендації, п. 2.1) / Наказ Державного комітету статистики України від 04.06.2004 №351 [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.nau.ua/doc/?uid=1157.674.0>
6. Про управління об'єктами державної власності / Закон ВРУ від 21.09.2006 №185-V [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/185-16>
7. Сайт Державної казначейської служби України [Електрон. ресурс]. – Режим доступу: <http://treasury.gov.ua/main/uk/doccatalog/list>

УДК 339.9

О.О. МАМАЛИГА,
аспірантка, Київський національний університет ім. Тараса Шевченка

Нові форми маркетингових комунікацій у системі заходів економічної дипломатії

У статті досліджуються нові форми маркетингових комунікацій у системі дипломатичних відносин, вивчаються процеси підписання міжнародних контрактів, аналізуються фактори ефективності комунікацій, розглядаються концепції до визначення поняття «маркетингова комунікація», вивчаються основні складові елементи системи маркетингових комунікацій макро- та мікрорівня та необхідність їх взаємозв'язку.

Ключові слова: маркетингова комунікація, дипломатичні зв'язки, міжнародний контракт, фактори ефективності комунікацій, дипломатичний трикутник зв'язків.

В статье исследуются новые формы маркетинговых коммуникаций в системе дипломатических отношений, изучаются процессы подписания международных кон-

трактов, анализируются факторы эффективности коммуникаций, рассматриваются концепции к определению понятия «маркетинговая коммуникация», изучаются основные составляющие элементы системы маркетинговых коммуникаций макро- и микроуровня и необходимость их взаимосвязи.

Ключевые слова: маркетинговая коммуникация, дипломатические связи, международный контракт, факторы эффективности коммуникаций, дипломатический треугольник связей.

The article devoted new forms of marketing communication in the system of diplomatic relations, examines the process of signing international contracts, analyzes the factors of efficiency of communication of concepts to the defini-